Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto; Lakialoite laiksi potilasasiavastaavista, sosiaaliasiavastaavista ja vammaisasiavastaavista LA 79/2022 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa lakialoitteesta laiksi potilasasiavastaavista, sosiaaliasiavastaavista ja vammaisasiavastaavista LA 79/2022 vp. Lakialoite on yhdistetty käsiteltäväksi samassa asiayhteydessä kuin hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista sekä varhaiskasvatuslain 53 §:n muuttamisesta (HE 300/2022 vp.).

Lakialoite on sisällöltään muutoin sama kuin eduskunnan käsittelyssä oleva hallituksen esitys HE 300/2022 vp., mutta toisin kuin hallituksen esityksessä laiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista, on aloitteeseen lisätty vammaisasiavastaavan tehtävä. Vammaisasiavastaavan tehtävänä olisi edistää vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja vammaisten oikeuksia sekä palveluiden saavutettavuutta ja esteettömyyttä.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa lausuntonaan, että lakiehdotuksessa sosiaaliasiavastaavan ja potilasasiavastaavan tehtäväalue ja tehtävät kattavat myös lakialoitteessa ehdotetun vammaisasiavastaavan tehtävät. Ministeriö pitää sosiaali- ja terveydenhuollon osalta sosiaaliasiavastaavien ja potilasasiavastaavien nimeämistä riittävänä vammaisten henkilöiden aseman ja oikeuksien edistämisen kannalta kuten myös muidenkin eri asiakas- ja potilasryhmien (esim. lasten ja nuorten, ikääntyneiden jne.) kannalta. Sosiaali- ja potilasasiavastaavien tulee edistää asiakkaiden ja potilaiden oikeuksien toteutumista yhdenvertaisesti heidän asemastaan riippumatta ja huomioida tehtävässään erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat asiakas- ja potilasryhmät, jotka tarvitsevat usein runsaammin myös potilas- ja sosiaaliasiavastaavien neuvontaa ja palveluja. Jos laissa säädettäisiin velvollisuudesta nimetä sosiaaali- ja terveydenhuollossa vammaisasiavastaava, edellyttäisi tämä myös muita muutoksia lakiehdotukseen potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista, kuin mitä lakialoitteessa on esitetty. Laissa tulisi muun muassa määritellä tarkemmin vammaisasiavastaavan työnjako suhteessa potilasasiavastaaviin ja sosiaaliasiavastaaviin. Sosiaali- ja terveysministeriö ei pidä myöskään tarkoituksenmukaisena etenkään sitä, että lakiehdotuksen 3 – 4 §:ssä tarkoitetut tahot nimeäisivät vammaisasiavastaavan. Lisäksi mahdollisen vammaisasiavastaavan roolia pohdittaessa olisi tarkoituksenmukaista arvioida sitä, tulisiko vammaisasiavastaavan tehtäväalueen ulottua muillekin hallinnonaloille kuin vain sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Vammaisasiavastaavien nimeäminen edellyttäisi myös tehtävää koskevan rahoituksen.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että lakialoitteessa ehdotettua vammaisasiavastaavan tehtävää ei lisätä lakiehdotukseen potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista.

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

osastopäällikkö	Anna Cantell-Forsbom
hallitusneuvos	Pirjo Kainulainen